

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย เพื่อศึกษาปัจจัยผู้ป่วยและปัจจัยครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและครอบครัวที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 110 ครอบครัว ที่มารับการรักษาที่หน่วยตรวจโรคอายุรศาสตร์แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก ผลจากการศึกษาได้นำเสนอในรายละเอียดด้วยตารางประกอบการบรรยาย แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย
2. พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ ความเครียดของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย

ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 110 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.55) มีอายุเฉลี่ย 56 ปี มีค่า BMI เฉลี่ย 25.24 กิโลกรัม/ เมตร² มีความดันโลหิตเฉลี่ย 149/93 มิลลิเมตรปรอท สถานภาพส่วนใหญ่สมรส (ร้อยละ 80.00) การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 62.73) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 47.27) มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ย 19,271.82 บาท ผู้ป่วยส่วนใหญ่เบิกได้ (ร้อยละ 67.27) และอาศัยอยู่กับคู่สมรส และบุตรหลานเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.00) เมื่อเจ็บป่วยคู่สมรส และบุตรหลานจะดูแลเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.45) ระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงเฉลี่ย 5.83 ปี และผู้ป่วยไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เคยนอนรักษาในโรงพยาบาลด้วยโรคความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 60.00) ผู้ป่วยส่วนมากไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 93.64) และไม่ดื่มสุรา (ร้อยละ 90.91) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ($n = 110$)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	71	64.55
ชาย	39	35.45
2. อายุ ($\bar{X} = 56.14, S.D. = 4.48, Min = 39, Max = 60$)		
31-40 ปี	1	0.91
41-50 ปี	12	10.91
51-60 ปี	97	88.18
3. ค่า BMI (กิโลกรัม/ เมตร ²) ($\bar{X} = 25.24, S.D. = 4.09, Min = 17.78, Max = 39.39$)		
(<18.5) น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์	3	2.73
(18.5-22.9) น้ำหนักในเกณฑ์ปกติ	28	25.45
(23.0-24.9) น้ำหนักเกินเกณฑ์ (ท้วม)	25	22.73
(>25.0) อ้วน	54	49.09
4. ความดันโลหิต ($\bar{X} = 148.93/ 93.46, S.D. = 9.90/ 4.30, Min = 140/ 90, Max = 180/ 104$)		
140-159 หรือ 90-99 mm.Hg.	87	79.09
≥ 160 หรือ ≥ 100 mm.Hg.	23	20.91
5. สถานภาพ		
โสด	2	1.82
สมรส	88	80.00
หม้าย/ หย่า/ แยกกันอยู่	20	18.18
6. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	69	62.73
มัธยมศึกษา	21	19.09
ปริญญาตรี/ เทียบเท่า	17	15.45
สูงกว่าปริญญาตรี	3	2.73

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	52	47.27
รับจ้าง	10	9.09
ค้าขาย	14	12.73
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	19	17.27
เกษตรกร	13	11.82
อื่น ๆ	2	1.82
8. รายได้ครอบครัว (บาท/ เดือน) ($\bar{X} = 19,271.82$, $S.D. = 17684.28$, $Min = 1,500$, $Max = 100,000$)		
<10,000	50	45.46
10,001-25,000	33	30.00
25,001-50,000	22	20.00
>50,000	5	4.54
9. สิทธิรักษาพยาบาล		
เสียค่าใช้จ่ายเอง	10	9.09
เบิกได้	74	67.27
บัตรทอง	21	19.09
ประกันสังคม	3	2.73
สังคมสงเคราะห์	1	0.91
เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ฯ	1	0.91
10. บุคคลที่ท่านพักอาศัยอยู่ด้วย		
อาศัยอยู่กับคู่สมรส	39	35.45
อาศัยอยู่กับคู่สมรส และบุตรหลาน	55	50.00
อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง	6	5.45
อื่น ๆ	10	9.09

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11. บุคคลที่ดูแลเมื่อท่านเจ็บป่วย		
คู่สมรส	34	30.91
คู่สมรส และบุตรหลาน	61	55.45
ญาติพี่น้อง	2	1.82
อื่น ๆ	13	11.82
12. ระยะเวลาเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง ($\bar{X} = 5.83, S.D. = 4.82, Min = 1, Max = 30$)		
1-3 ปี	45	40.91
4-10 ปี	56	50.91
มากกว่า 10 ปี	9	8.18
13. การเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลด้วยโรคความดันโลหิตสูง		
เคยเข้ารับการรักษา	44	40.00
ไม่เคยเข้ารับการรักษา	66	60.00
14. ภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง		
ไม่มีภาวะแทรกซ้อน	110	100.00
15. การสูบบุหรี่		
ไม่สูบบุหรี่	103	93.64
สูบบุหรี่	7	6.36
16. การดื่มสุรา		
ไม่ดื่มสุรา	100	90.91
ดื่มสุรา	7	6.36
อื่น ๆ	3	2.73

พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.64) รองลงมาปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 43.64) และปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 2.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านพฤติกรรมกรรมการควบคุมอาหาร ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับ

ปานกลาง (ร้อยละ 60.00) รองลงมาคือปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 33.64) และปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 6.36) ด้านพฤติกรรมการรับประทานยา ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 82.73) รองลงมาคือปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 17.27) ด้านพฤติกรรม การมาตรวจตามนัด ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 60.91) รองลงมาคือปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.18) และปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 0.91) ด้านพฤติกรรม การออกกำลังกาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.73) รองลงมาคือปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 27.27) และปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 20.00) และด้านพฤติกรรม การจัดการความเครียด ผู้ป่วยส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 60.00) รองลงมาคือปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.00) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย โรคความดันโลหิตสูง ($n = 110$)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	เกณฑ์ระดับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย	57.20	8.37	มาก	58-72	48	43.64
โรคความดันโลหิตสูง (โดยรวม)			ปานกลาง	41-57	59	53.64
			น้อย	24-40	3	2.72
พฤติกรรมกรรมการควบคุมอาหาร	14.65	1.32	มาก	16.34-21.00	37	33.64
			ปานกลาง	11.67-16.33	66	60.00
			น้อย	7.00-11.66	7	6.36
พฤติกรรมกรรมการรับประทานยา	11.00	1.08	มาก	9.34-12.00	91	82.73
			ปานกลาง	6.67-9.33	19	17.27
			น้อย	4.00-6.66	0	0
พฤติกรรมกรรมการมาตรวจตามนัด	7.60	1.14	มาก	7-9	67	60.91
			ปานกลาง	5-6	42	38.18
			น้อย	3-4	1	0.91
พฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย	11.25	1.86	มาก	14-18	30	27.27
			ปานกลาง	10-13	58	52.73
			น้อย	6-9	22	20.00
พฤติกรรมกรรมการจัดการความเครียด	10.50	1.32	มาก	9.34-12.00	66	60.00
			ปานกลาง	6.67-9.33	44	40.00
			น้อย	4.00-6.66	0	0

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่
ความเครียดของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของ
ครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพ
ของครอบครัว**

1. ข้อมูลลักษณะตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยความเครียดของผู้ป่วย ความเชื่อ
ด้านสุขภาพของผู้ป่วย การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว พฤติกรรมสุขภาพ
ของผู้ป่วย และความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว

ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสุขภาพ ($\bar{X} = 57.20, S.D. = 8.37$)
มีความเครียด ($\bar{X} = 10.58, S.D. = 7.91$) มีความเชื่อด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 63.79, S.D. = 5.43$)
ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ($\bar{X} = 105.27, S.D. = 21.41$) และการทำหน้าที่ครอบครัว
($\bar{X} = 113.75, S.D. = 15.94$) ส่วนครอบครัวของผู้ป่วยมีความเชื่อด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 63.40, S.D. = 5.74$)
และมีพฤติกรรมสุขภาพ ($\bar{X} = 58.47, S.D. = 32.00$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเครียดของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพ
การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย และ
ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ($n = 110$)

ตัวแปร	ค่าที่เป็น ไปได้	ค่าจริง	$\bar{X}$	$S.D.$
ความเครียดของผู้ป่วย	0-60	0-35	10.58	7.91
ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย	23-69	44-69	63.79	5.43
การสนับสนุนของครอบครัว	27-135	48-135	105.27	21.41
การทำหน้าที่ครอบครัว	36-144	83-138	113.75	15.94
ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว	23-69	42-69	63.40	5.74
พฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว	24-72	32-72	58.47	32.00
พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย	24-72	35-72	57.20	8.37

2. ปัจจัยทำนายที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุแบบขั้นตอนเพื่อศึกษาปัจจัยทำนายที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จากตัวแปรทำนายคือ ความเครียดของผู้ป่วย ระยะเวลาเจ็บป่วย น้ำหนักตัวของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว พบว่าในการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ Standard Regression ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้นเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) ที่มีการวัดที่ระดับ Interval/ Ratio และมีการแจกแจงแบบปกติ

2.2 โดยการทดสอบการกระจายของตัวแปรทำนายและตัวแปรตามแต่ละตัว โดย Histogram พบว่า ตัวแปรทำนายมีการกระจายเป็นโค้งปกติ

2.3 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรทำนายและตัวแปรตาม ทดสอบโดยการดูจาก Scatter Plot พบว่าตัวแปรทำนายมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม คือ ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย หน้าที่ของครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ค่าความคลาดเคลื่อนใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ได้ค่าเท่ากับ 1.687 แสดงว่าความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระต่อกัน (มีค่าใกล้ 2 คือในช่วง 1.5-2.5 แสดงว่ามีความเป็นอิสระต่อกัน)

2.4 การทดสอบ Multicollinearity พบว่าตัวแปรทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กันเอง ทดสอบโดยวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน $r < .85$ (Munro, 2001) และค่า Tolerance ที่มีค่าน้อยที่สุด .461 ซึ่งไม่น้อยกว่า .2 จึงไม่พบปัญหา Multicollinearity เป็นไปตามข้อตกลงของการใช้สถิติถดถอยพหุคูณ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดของผู้ป่วย ระยะเวลาเจ็บป่วย น้ำหนักตัวของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ได้แก่ ความเครียดของผู้ป่วย โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.359, p < .01$) ส่วนปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .517, p < .01$; $r = .459, p < .01$; $r = .552, p < .01$; $r = .469, p < .01$ ตามลำดับ) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) แสดงค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

ความเครียดของผู้ป่วย ระยะเวลาเจ็บป่วย น้ำหนักตัวของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว พฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. ความเครียดของผู้ป่วย	1	.129	-.120	-.223	-.049	-.335**	-.351**	-.214	-.359**
2. ระยะเวลาเจ็บป่วย		1	-.019	-.140	-.004	-.037	-.214	-.128	-.090
3. น้ำหนักตัวของผู้ป่วย			1	.098	.116	.140	.207	-.040	.173
4. ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย				1	.397**	.550**	.265**	.404**	.517**
5. ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว					1	.288**	-.019	.201	.063
6. การสนับสนุนของครอบครัว						1	.492**	.568**	.459**
7. การทำหน้าที่ครอบครัว							1	.420**	.552**
8. พฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว								1	.469**
9. พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย									1

** $p < .01$

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณระหว่าง ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย

การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว กับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

ตัวแปรทำนาย	<i>B</i>	<i>SE.B</i>	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>p-value</i>
ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย	.594	.131	.403	4.530***	.000
การทำหน้าที่ครอบครัว	.267	.070	.340	3.833***	.000
พฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว	.220	.093	.212	2.381*	.019
$R^2 = .512$					
Adjusted $R^2 = .473$					
$F = 13.224$					
ค่าคงที่	-.577	.617		-.936	.351

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว มีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย ความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถทำนายพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ได้ร้อยละ 47.3 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .617

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรทำนาย พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย สามารถทำนายพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้มากที่สุด รองลงมา การทำหน้าที่ครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัวตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z_{\text{พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย}} = (.403) Z_{\text{ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย}} + (.340) Z_{\text{การทำหน้าที่ครอบครัว}} + (.212) Z_{\text{พฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว}}$$